

Jan Charytański

"Firmkatechesen : Anregungen und Arbeitsmaterial zur Vorbereitung der Firmung in der Pfarrgemeinde", wyd. Roman Mensing, Mainz 1974 : [recenzja]

Collectanea Theologica 45/2, 212-213

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zielfelderplan. Niemniej relacjonowane opracowanie doskonale ukazuje kierunek poszukiwań teoretyków nauczania religii w szkole. Oczywiście, nasza katecheza służy nieco innym celom, inne musi mieć założenia. Ciągłe jednak pozostaje otwarte pytanie, czy nie winniśmy wyraźniej uwzględnić w naszej katechezie problemy ludzkie. Dlatego powyższą pozycję można polecić wykładowcom katechetyki, wizytatorom diecezjalnym, jak również autorom podręczników.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Gottes Geist in dieser Welt. Zur Vorbereitung auf die Firmung, Freiburg—Basel—Wien 1974, wyd. 8, Verlag Herder, s. 47.

Omawiana książeczka stanowi podręcznik dla dzieci przygotowujących się do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Jedno z poprzednich wydań było już omawiane w kwartalniku¹. Toteż ograniczymy się przede wszystkim do ukazania zasadniczych różnic między starym a nowym wydaniem. Przede wszystkim znika całkowicie nawiązywanie do pragnienia dojrzałości u młodych. Zmniejsza się również eksponowanie osoby Ducha Świętego. Występuje natomiast wyraźniej osoba Syna Bożego, a przede wszystkim na pierwsze miejsce wysuwa się rzeczywistość Kościoła i ściślejszy z nim związek bierzmowanych. Dzięki tym zmianom bierzmowanie ukazuje się wyraźniej jako sakrament Kościoła, a nie tylko jednostki. Zgodnie z aktualną tendencją we współczesnej katechezie wiele miejsca poświęca się ludzkim i religijnym doświadczeniom młodzieży. Z nowymi elementami autorzy podręcznika potrafili szczęśliwie połączyć dawne akcenty, położone przede wszystkim na odpowiedzialności bierzmowanego, podejmowanej w Kościele dla służby ludziom. Zmiany dostrzeżone w nowym wydaniu znajdują swe wytłumaczenie w konstytucji apostołskiej Pawła VI, jak również w odnowionych obrzędach bierzmowania. Tę niewielką książeczkę można polecić wszystkim katechetom, przede wszystkim autorom podręczników i programów. Można ją również wykorzystać w przygotowaniu nauk rekolekcyjnych przed bierzmowaniem.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Roman MENSING (wyd.), *Firmkatechesen. Anregungen und Arbeitsmaterial zur Vorbereitung der Firmung in der Pfarrgemeinde*. Mainz 1974, Matthias—Grünwald—Verlag, s. 68.

Nowe ustalenie celów, zadań i form nauczania w szkołach RFN zwróciło uwagę katechetów Niemiec Zachodnich na konieczność wypracowania odpowiednich form dla katechezy parafialnej, nastawionej przede wszystkim na przygotowanie sakramentalne. Omawiana pozycja stanowi właśnie próbę katechezy parafialnej. Opracowali ją katecheci dekanatu Hamm w latach 1970—1972. Przygotowanie do bierzmowania wypełnia czas siedmiu tygodni. Dla dziecka przewiduje się kolorowe stronicy, rozdawane po przeprowadzeniu katechezy, a przeznaczone do pracy samodzielnej w formie testów. Treść testów podana jest w podręczniku dla katechety, właśnie omawianym. W zasadzie autorzy przewidują siedem tematów, dodają jednak jeszcze dwa uzupełniające. Nacisk został położony na budzenie odpowiedzialności w świecie oraz na podejmowanie zadań we wspólnocie lokalnej. Zgodnie z tendencjami współczesnej pedagogiki religijnej w RFN dużo uwagi poświęcają autorzy omówieniu celów poszczególnych jednostek tematycznych. Jak na katechezę parafialną wydaje się jednak, że zbyt wielki nacisk położono na takie zagadnienia jak troski i zadania współczesnego świata, konflikty, pokój, a zbyt mało miejsca znajdują zagadnienia bardziej teologiczne. Na przykład całą liturgię

¹ Por. *Collectanea Theologica* 40(1970) z. 2, 213—214.

bierzmowania omawia się nieco zewnętrznie tylko w jednej katechezie. Poza tym nie mówi się o osobie Ducha Świętego, podkreślając raczej Ducha Jezusa i porównując nawet z „duchem” wybitnego człowieka. Brak również aspektu eklezjalnego. Wydaje się, że uprzednio recenzowana pozycja lepiej odpowiada odnowionym obrzędom. Warto jednak zapoznać się z tą książeczką ze względu na wartości antropologiczne i metodyczne.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Hans Bernhard MEYER SJ, *Christsein zwischen gestern und morgen*, Innsbruck 1972, Tyrolia—Verlag — Echter—Verlag, s. 186.

Autor zdobył sobie już dobrą pozycję w dziedzinie tzw. wysokiej popularyzacji, przeznaczonej dla przeciętnego katolika świeckiego, z której jednakże wiele mogą skorzystać także pasterze na różnych stopniach sprawowania posługi zbawienia. Meyer zajmuje się najbardziej palącymi problemami w posoborowym pasterzowaniu kościelnym. Jednym z tych problemów jest niepokój niektórych katolików, którzy pytają się, jak długo i do jakiego stopnia Kościół będzie się przystosowywał do potrzeb współczesności, oraz co pozostaje nadal wartościowe z tradycji minionych wieków w pasterzowaniu kościelnym.

W rozważaniu tych pytań autor stosuje ignacjańskie reguły o rozróżnianiu duchów i w oparciu o nie usiłuje udzielić odpowiedzi. Wiele uprzedzeń i napięć ma swoje źródło w skrajnym ujmowaniu problemów. Toteż autor stara się podać konieczne rozróżnienia i naświetlić nieraz demagogicznie sformułowane uproszczenia. W ten sposób usiłuje zapobiec pochopnemu potępieniu z góry wszelkich nowości lub bezkrytycznemu uganianiu się za nimi. Tym samym autor spodziewa się doprowadzić swoich czytelników do większej dojrzałości w ocenie zjawisk oraz wzbudzić w nich większe poczucie odpowiedzialności za Kościół jutra.

Książka wyrosła z głębi życia Kościoła po Soborze Watykańskim II. Stanowi ona pokłosie wielu zjazdów i dyskusji. Dlatego jest bliska życiu i dzięki temu może służyć jako dobra pomoc przygotowująca do życia w Kościele przyszłości, w którym będzie więcej wolności niż w Kościele wczorajszym. To właśnie napięcie między przeszłością a przyszłością Kościoła jest przedmiotem pierwszego rozdziału. Problematyka pokrywa się poniekąd ze sformułowaniem Y. Congara o dwóch parach oczu, którymi Kościół musi być wpatrzony w przyszłość i jednocześnie nie tracić z pola widzenia przeszłości. Następne rozdziały mówią o samourzeczywistnianiu się Kościoła poprzez służbę światu przy zachowaniu pełnego realizmu chrześcijańskiego, poprzez zmierzanie do zjednoczenia Kościołów chrześcijańskich i coraz większej konsolidacji samego Kościoła katolickiego. Autor nie pomija też tendencji chrześcijan Zachodu do uniezależnienia się od Kościołów instytucjonalnych na korzyść jakiegoś mgławicowego chrześcijaństwa duchowego, pozakościelnego lub nawet antykościelnego. Również bierze pod uwagę modną na Zachodzie ucieczkę do religii Dalekiego Wschodu. Rozróżnienia i przemyślenia autora ukazują przyczyny tego stanu w niedomaganiach tradycyjnego pasterzowania kościelnego.

Osobną grupę rozdziałów stanowią sprawy reformy sakramentu pokuty i odnowy całej liturgii Kościoła rzymskiego. Przy tej okazji Meyer omawia zagadnienia interesujące szerokie rzesze wiernych jak np. interkomunii, wolności w tworzeniu nowych, żywych form liturgii, omawia głosy krytyczne katolików świeckich pod adresem współczesnych kaznodziejów oraz wzywa do zmiany formy i treści przepowiadania wiary po Soborze Watykańskim II. Autor dzieli się ciekawymi przemyśleniami na temat roli hierarchii i świeckich w Kościele, podaje praktyczne uwagi odnośnie do celibatu duchownych Kościoła łacińskiego oraz na temat znaczenia zakonów w Kościele współczes-